

NOVÉ POSTUPY ZAJIŠŤUJÍCÍ ZJEDNODUŠENÍ PŘÍPRAVY ENERGETICKÝCH STAVEB

Zdeňka Fialová

Příprava energetických staveb, zejména staveb technické infrastruktury, je velmi náročný a zdlouhavý proces. Cílem „velké novely stavebního zákona“ bylo (kromě odstranění problémů vznikajících v aplikační praxi) zjednodušení a zkrácení některých procesů neúměrně zatěžujících investora. Značnou náročností a především zdlouhavostí povolovacích procesů dochází k prodlužování doby přípravy staveb, oddalování zahájení vlastní výstavby a mnohdy i k jejich prodražování. V případě veřejné technické infrastruktury se jedná vždy o stavby nadmístního nebo celorepublikového významu, zřizované a provozované ve veřejném zájmu.

Za velmi významné lze považovat změny, které novela stavebního zákona přinesla, a to jak v územním plánování, tak v povolovacích procesech vedených podle tohoto zákona. Mezi tyto pozitivní změny patří úprava týkající se základního nástroje územního plánování, kterým je politika územního rozvoje. Její aktualizaci je umožněno provadět z důvodu naléhavého veřejného zájmu (i mimo pravidelný čtyřletý cyklus) usnesením vlády s možností zkrácení zákonných lhůt pro vydávání stanovisek a projednávání. Tím je dán větší prostor pro pružné reagování na případné koncepční změny, např. v rámci realizace energetické politiky. Zde si můžeme položit otázku, co je myšleno naléhavým veřejným zájmem, který je obvykle chápán jako stav ohrožení, popřípadě stav nouze. Pokud si však můžeme tento pojem vyložit jako naléhavé časové hledisko (časová tíseň), pak bezesporu tato nová úprava povede k urychlení přípravy staveb nejen veřejné technické infrastruktury, ale všech staveb přesahujících svým významem hranice kraje.

Významně se zjednodušil a zkrátil postup pořizování územních plánů, a to především díky vypuštění konceptu. Pokud byl ke dni účinnosti novely koncept již pořízen a nebylo zahájeno jeho projednání, pak tento koncept je možno po účinnosti novely považovat za návrh územního plánu a takto ho též projednat.

V oblasti územního plánování novela dále nově zavádí institut „oprávněného investora“, kterým je správce nebo

provozovatel veřejné dopravní nebo technické infrastruktury, jemuž byly dány samostatné pravomoci v rámci procesu územního plánování. Oprávněný investor může podávat námítky proti návrhu zásad územního rozvoje, navrhopvat aktualizaci zásad územního rozvoje, podávat námítky proti návrhu územního plánu nebo podávat návrh na pořízení územního plánu. Energetická společnost se tak může bezprostředně účastnit tvorby příslušných dokumentů v rámci územního plánování a uplatňovat zde své potřeby, které jsou obvykle realizovány ve veřejném zájmu, což bude mít pozitivní dopad na přípravu významných energetických staveb, zejména staveb technické infrastruktury, které poskytují všemu obyvatelstvu nenahraditelná plnění.

Novela pamatuje i na případy, kdy dojde ke zrušení územně plánovací dokumentace. Pokud dojde ke zrušení pouze části zásad územního rozvoje, a také v případech, kdy nelze podle nich rozhodovat, protože jsou v rozporu s následně schválenou politikou územního rozvoje, zastupitelstvo kraje musí rozhodnout bezodkladně o jejich aktualizaci i obsahu, přičemž se nepořizuje zpráva o uplatňování zásad územního rozvoje. Při zrušení celých zásad územního rozvoje pak bude navázáno na poslední úkon, který zůstal v platnosti. Je tak umožněno rychle reagovat na situaci v souvislosti s aktuálními změnami. Obdobně to platí pro územní plány obcí.

Pro technickou infrastrukturu je zvlášť pozitivním přínosem to, že zastupitelstvo kraje bude též rozhodovat bezodkladně o aktualizaci zásad územního rozvoje na návrh oprávněného investora. Návrh musí být ovšem podán z důvodu rozvoje veřejné dopravní nebo technické infrastruktury. Tím je zaručeno včasné uplatňování potřeb správců a provozovatelů technické infrastruktury, které jsou obvykle realizovány ve veřejném zájmu.

Již před novelou stavebního zákona bylo možné umísťovat v nezastavěném území, a to v souladu s jeho charakterem, mimo jiné též stavby a zařízení pro veřejnou technickou infrastrukturu. Novela umožňuje kromě těchto staveb umístění staveb s nimi bezprostředně souvisejících, a to včetně oplocení, což dřívější úprava neumožňovala, a v praxi tak činila značné komplikace. Musí však být splněna podmínka, že územně plánovací dokumentace to výslovně nevylučuje.

Pro stávající technickou infrastrukturu by mohlo mít značný význam ustanovení novely, podle kterého výměna vedení technické infrastruktury nevyžaduje územní rozhodnutí ani územní souhlas, a tím ani stavební povolení nebo ohlášení s následnou kolaudací. Samozřejmě za dodržení zákonných podmínek (nemění se trasa vedení a zároveň nedochází k překročení hranice stávajícího ochranného nebo bezpečnostního pásma). Zároveň se tato výměna nesmí dotýkat památkové rezervace nebo památkové zóny včetně jejich ochranných pásem a ochranných pásem kulturních

nebo národně kulturních památek. Dále nesmí být posuzována z hlediska vlivů na životní prostředí. Tímto ustanovením byla dána možnost provádět plynule potřebnou obnovu stávajících energetických sítí, ovšem při splnění výše uvedených podmínek. Zde je nutné podotknout, že toto ustanovení je v praxi téměř neaplikovatelné, neboť stanovené podmínky velice ztěžují jeho použití. Tohoto zjednodušení lze využít pouze tehdy, pokud se jedná o prostou výměnu, která zvláště u přenosové soustavy elektřiny přichází v úvahu velice zřídka.

Novelou došlo také ke změně kompetencí jak v oblasti umístování, tak v oblasti povolování staveb. Umístování významných energetických staveb, kam náleží mimo jiné některé stavby technické infrastruktury, a to stavby a zařízení pro přenos elektřiny a zařízení pro přepravu plynu, pokud je územní řízení vedeno pro celou stavbu elektrického vedení nebo plynovodu, je povýšeno a koncentrováno z obecných stavebních úřadů na centrální úroveň Ministerstva pro místní rozvoj. Pokud se nejedná o celou stavbu, působnost zůstává na místně příslušných stavebních úřadech. Koncentrací procesů je zajištěn jednotný profesionální přístup ke všem stavbám zajišťujícím přenos elektřiny a přepravu plynu na celém území naší republiky a též zajišťujícím propojení se soustavami sousedních států.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je v územním řízení týkajícím se těchto staveb dotčeným orgánem příslušným k vydání závazného stanoviska. Postavení dotčeného orgánu umožní aktivní účast resortu odpovědného za oblast energetiky při přípravě významných energetických staveb již v jejich počátečních fázích, které mají podstatný vliv na další navazující procesy včetně vlastní realizace.

Tím je též zajištěna kontinuita územního a stavebního řízení, neboť novelou byla rozšířena působnost Ministerstva průmyslu a obchodu jako jiného stavebního úřadu. Po novele stavebního zákona vykonává Ministerstvo průmyslu a obchodu působnost stavebního úřadu (s výjimkou územního rozhodování) mimo jiné u staveb a zařízení pro přenos elektřiny a zařízení pro přepravu

plynu, čímž došlo k rozšíření koncentrace procesů v rámci stavebního řádu.

Za podstatné změny v oblasti umístování staveb lze (samozřejmě mimo jiné) považovat opětovné zavedení neveřejného ústního jednání v rámci územního řízení, od kterého lze upustit. Veřejné ústní jednání se koná pouze tam, kde není vydán územní plán nebo bylo vydáno stanovisko k posouzení vlivů na životní prostředí, anebo byl záměr posouzen ve zjišťovacím řízení. Mezi další zjednodušení povolovacích procesů patří společné územní a stavební řízení vedené na základě společné žádosti a společné dokumentace. Úprava před novelizací umožňovala sice spojení územního a stavebního řízení, představovala však zbytečnou administrativní zátěž pro stavebníka, což je v současnosti odstraněno. Dále lze od účinnosti novely vydat územní souhlas i v případě, že stanoviska dotčených orgánů obsahují podmínky, což dříve možné nebylo. Tato zmíněná ustanovení považujeme za velice významná i přesto, že u technické infrastruktury náležející do působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu nemají téměř žádného využití. Vedení přenosové soustavy elektřiny a přepravní soustavy plynu vždy podléhají alespoň zjišťovacímu řízení podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Z toho plyne, že v územním řízení je vždy povinné veřejné jednání. Co se týče územního souhlasu, tímto nejsou splněny podmínky pro jeho vydání. Společné územní a stavební řízení není možné tam, kde k jejich vedení jsou příslušné různé orgány. Nicméně přesto lze konstatovat, že tato zjednodušení budou mít přínos při umístování, popř. i povolování staveb, které svým charakterem nevyklučují jejich využití.

Velice pozitivně vnímáme integraci procesu posuzování vlivů na životní prostředí do územního řízení, která se jeví jako vhodné řešení stávajícího stavu. Oproti dřívější úpravě je toto ustanovení lépe uchopitelné v praxi. Spojení územního řízení s procesem posuzování vlivů na životní prostředí se týká pouze záměrů vyžadujících zjišťovací řízení spadající do působnosti krajských úřadů. Z tohoto důvodu má toto ustanovení pro technickou infrastrukturu v působnosti Mi-

nisterstva průmyslu a obchodu omezené využití, neboť většina záměrů vždy podléhá posouzení z hlediska vlivů na životní prostředí, popř. je příslušným orgánem Ministerstvo životního prostředí.

Novela též značně rozšířila okruh staveb nevyžadujících stavební povolení ani ohlášení. Kromě již zmíněné výměny vedení technické infrastruktury není po účinnosti novely vyžadováno stavební povolení ani ohlášení u staveb technické infrastruktury, a to u staveb vedení přenosové a distribuční soustavy elektřiny, přepravní a distribuční soustavy plynu, včetně souvisejících technologických objektů (ovšem s výjimkou budov). Obdobně to platí též pro vedení sítí elektronických komunikací nebo veřejného osvětlení a pro rozvody tepelné energie. K jejich realizaci postačí pouze pravomocné územní rozhodnutí či jiný úkon, který územní rozhodnutí nahrazuje. Zde je nutné připomenout, že před započítím realizace těchto staveb je nutné vždy vyřešit všechny majetkoprávní vztahy. Pro užívání je pak zapotřebí kolaudace, která v případě přenosové soustavy elektřiny a přepravní soustavy plynu náleží do působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu, v ostatních případech do působnosti místně příslušného obecního stavebního úřadu. Oproti stávající úpravě, která vyžadovala stavební povolení, se jedná o významné zkrácení doby přípravy těchto staveb včetně odstranění případné možnosti obstrukčního jednání ze strany účastníků řízení.

Ministerstvo průmyslu a obchodu má možnost jako jiný stavební úřad vydat povolení pro stavby v uzavřených prostorech existujících staveb bez územního rozhodnutí nebo územního souhlasu, pokud se nemění výškové uspořádání prostoru. Toto ustanovení sice novelizováno nebylo, ale rozšířením kompetencí tohoto resortu má mnohem širší využití. V případě přenosové soustavy elektřiny a přepravní soustavy plynu se pak bude jednat zejména o budovy ve stávajících areálech rozveden elektřiny a kompresních stanic plynu, u kterých tak lze vydat stavební povolení, popř. souhlas s provedením ohlášené stavby bez územního opatření, čímž dochází k významnému zkrácení přípravy staveb.

Novela se pozitivně dotkla také kolaudace staveb. V případě oznámení užívání stavby nemusí stavebník vždy čekat 30 dnů, ale může začít stavbu užívat hned následující den po kontrolní prohlídce. Musejí být ovšem splněny podmínky pro užívání, což stavební úřad uvede do protokolu. Při vydání kolaudačního souhlasu je nově stanovena lhůta pro konání závěrečné

kontrolní prohlídky. Ta se musí konat nejpozději do 60 dnů od podání žádosti o vydání kolaudačního souhlasu. Od nového roku lze tedy kolaudaci provádět v kratších termínech, což umožňuje dřívější užívání stavby.

Uvedené skutečnosti nejsou pouhou teorií, neboť již byly v mnoha případech ověřeny v praxi. Nemůže být tedy

pochyb o tom, že novela stavebního zákona zpřesňuje a zjednodušuje některé postupy při snížení jejich administrativní náročnosti. V nemalé míře tak přispívá k urychlení a zjednodušení přípravy a povolování staveb.

*Ing. Zdeňka Fialová
Ministerstvo průmyslu a obchodu*

ENGLISH ABSTRACT

New procedures to simplify the preparation of energy constructions, by Zdeňka Fialová

The preparation of energy constructions, particularly buildings of technical infrastructure, is a very difficult and protracted process. The aim of the “great amendment to the Building Act” was, besides eliminating problems in application practice, to simplify and shorten some of the processes that place excessive burdens on the developer. The difficult and time-demanding processes of authorization protract the preparation, postpone the start of construction works and frequently increase costs. In the case of public technical infrastructure these constructions are always of supraregional or national importance, and established and operated in the public interest.